

Nejmladší pohřebáci v Česku? Gabriela a Jan zdělili „havraní byznys“ před 10. narozeninami

Gabriela a Jan Sommerovi **představují už šestou generaci, která pohřební ústav ve Středočeském kraji vede.** Prvním v linii byl zhruba před 130 lety jejich předek Antonín, který začínal v malé dílně pod troskami tamního gotického hradu jako truhlář.

„Rodina začínala jako truhláři, byli jimi několik generací. **Náš předek Antonín si kolem roku 1888 pozvolna přibral výrobu rakví a potom se domluvil se sedláky z okolí, kteří měli koně, a začali pořádat pohřby. Vybudoval si tu po čase dobré jméno,**“ popisuje Gabriela s tím, že tehdy bývali majitelé pohřebních služeb vážení občané.

„Kdysi měly **pohřební služby lepší jméno než dnes, lidé to všechno brali jako součást života. Dnes je pohřebnictví tabu, málo se o něm mluví, lidé totiž obecně o smrti nemluví často ani mezi sebou v rodině. Ted' má tedy pohřebnictví trochu společenské stigma,** které ale vychází z toho, že o něm lidé mnoho nevědí,“ dodává.

Místo koní traktory

Podniku se po založení desítky let dařilo a předával se dalším generacím. Zlom pro rodinu nastal, stejně jak pro mnoho jiných, po komunistickém převratu v roce 1948. „**Všechno přešlo pod komunál. Děda Alois, který původně pohřební ústav vedl, se stal jen jeho zaměstnancem. Chtěl tam alespoň takhle zůstat. Asi to bylo dost těžké, když byl náhle zaměstnancem ve firmě, která byla kdysi jeho, a používal třeba auta, která byla kdysi jeho.** Mimochodem jezdil se Škodou 1203, což byla asi nejznámější pohřební auta u nás,“ říká Jan.

Během socialismu došlo i k dalším změnám v pohřebnictví. **Duchovní rozměr musel ustoupit, přibývalo kremací, koně šli na jatka a smuteční kočáry nahradily traktory.** „To se stalo pro změnu dědovi z druhé strany - poslali mu koně na jatka, nesl to hrozně špatně. **U pohřbů skončily průvody s koňmi a jezdilo se s traktorem, za ten se dal valník s rakví. Lidé na něj nanosili hromady květin, více než bývá dnes zvykem, a průvod šel za traktorem,**“ nastiňuje Gabriela.

Komunisté také chtěli, aby zaměstnanci pohřebních ústavů chodili v modrých pláštích podobným těm školnickým. To ale Alois Sommer odmítl. „Povedlo se mu vyjednat, **aby se nakoupily černé obleky a na pohřby tak chodili pracovníci vždy slušně odění. Jinde se nosily běžně modré pláště,**“ dodává Gabriela s tím, že její dědeček zachoval například i stavění katafalku (vyvýšené pietní místo pro vystavení rakve, pozn. red.) - ani to nebyvalo běžné. „Katafalk proto stavíme dodnes,“ dodává Jan.

Tlačence mezi pohřebními službami

Po revoluci pak Sommerovi na rodinnou tradici navázali, **majetek se jim ale nevrátil v restitucích, otec Miroslav musel všechno znovu nakoupit.** Například auta byla přitom v hrozném stavu a často se musela opravovat, o moc lepší ale prý na trhu tehdy nebyla. K tomu pořídil Miroslav Sommer i kočár, aby se mohly vypravovat také klasické smuteční průvody s koňmi.

Ne všechno v pohřebnictví ale bylo za minulého režimu prý špatně. **Sommerovi kvitují například fakt, že byly pro jednotlivé regiony napevno přidělené místní pohřební služby. Odpadl tak velký přetlak a „přetahování se“ o klienty.** To propuklo prý v 90. letech, když režim padl a ze dne na den vzniklo obrovské množství pohřebních služeb.

„Táta chtěl, aby se podobnému boji zamezilo, aby se služby nesnažily manipulovat zákazníky a přetahovat je k sobě.

Samozřejmě tak, aby si mohli lidé vybrat dle uvážení, ale nechtěl, aby tam byla až nekalá konkurence. Jenže to se ukázalo jako nereálné," říká Gabriela.

Podle ní se následky divokých 90. let promítají i do současnosti. „Je dobře, že se mění zákon, že se zpřísnují kontroly pohřebnictví, ale ještě pořád existují pohřební služby, které si někdo založil čistě jako byznys, protože si myslel, že rychle zbohatne. Ale tohle není druh práce, kde rychle zbohatnete, to je úplně scestná představa. Pokud se to tedy chce dělat dobře," popisuje Gabriela.

Pohřební ústav zdělili jako děti

Ona sama s bratrem zdělili firmu před 20 lety, když byli ještě dětmi. Jejich otec Miroslav totiž náhle zemřel při nehodě a podnik přešel na potomky, respektive do opatrovnictví jejich matky. Ta firmu spravovala do jejich dospělosti.

„Zůstalo to v rodině. Všechno ve firmě fungovalo jako za táty, zůstali všichni jeho zaměstnanci. Zásadní pro chod bylo i to, že zůstala původní paní provozní Květa Černá, která ve firmě pracovala téměř třicet let. **My jsme během dospívání viděli, co a jak se ve firmě dělá, přišlo nám to zajímavé. Pomalu jsme se do toho vpravovali, šlo to přirozenou cestou,**" vzpomíná Jan.

Oba sourozenci svorně tvrdí, že je nikdo nenutil, aby zůstali v oboru. Například Gabriela i studovala a pracovala v zahraničí na mezinárodních projektech, nakonec se ale rozhodla vrátit domů.

„Máme mimo jiné i pocit zodpovědnosti a morálního závazku vůči tátovi. Tohle celé budoval, najednou odešel a kdo jiný by s tím pokračoval? Přeci my. Navíc to dělal jeho otec, děda, praděda. Ale on sám nám nikdy neříkal, že tu musíme pracovat, to vůbec. Spíš to přirozeně vplynulo," shodují se sourozenci a dodávají, že i když to zní

jako klišé, mají pocit, že mohou lidem svojí prací i pomoci a dělají něco potřebného.

S negativními nárážkami okolí na rodinný byznys se prý v životě příliš neseťkali, i když Gabriela přiznává, že se tématu během puberty lehce vyhýbala. **„Když mi bylo 14, tak jsem o tom nemluvila, nějak jsem se tomu vždy vyhnula. Když se ve škole ptali, co dělají rodiče, tak jsem řekla, že v kanceláři,“** popisuje žena. Někteří spíš **prý bývají překvapení, že v pohřebním ústavu pracuje dobrovolně někdo takhle mladý.** „To má spíš návaznost na určité stereotypy, které jsou se smrtí i pohřebnictvím spojené,“ dodává Gabriela.

Chlapi jezdí, ženské jsou v kanceláři

A jak to běžně během dne funguje? **Úkoly ve firmě jsou rozdělené tradičně, ženy jsou v kanceláři a sjednávají pohřby. Muži jezdí pro zesnulé, řeší praktické věci na hřbitovech a vykonávají fyzickou práci.**

„Ono to je doopravdy **často i fyzicky náročné a chlapi si musí dávat pozor na záda. V noci mají také rozdělené služby, jsme totiž i v noci na telefonu, kdyby došlo k úmrtí. Běžně se děje, že lidé volají ve dvě, ve čtyři ráno,“** říká Gabriela.

To prý kdysi nebývalo, lidé si nechávali zesnulého doma minimálně přes noc. **„Chtěli, aby se všichni z rodiny přišli rozloučit. A až třeba druhý den přijela služba. Tohle se dodnes děje v některých regionech, v okolí Prahy je to ale spíš výjimka.** Tady rodiny volají službu většinou hned,“ vysvětluje Jan.

A dodává, že současné rozdělení rolí v podniku jim prý vyhovuje, vzájemně se doplňují. „V tom máme velkou výhodu, že sestru baví práce s lidmi v kanceláři, kde se vše domlouvá. Já spíš řeším ten provoz, jsem skoro na každém pohřbu, bavím se tam s lidmi, aby byli v klidu a aby

všichni v rodině věděli, jak to bude probíhat,” popisuje.

Pozůstalí neznají často svá práva

Podle statistik 96 % rodinných firem končí nejpozději se čtvrtou generací. Sommerovým prý pomáhá v porážení pravděpodobnosti hlavně fakt, že mají podobné vize, kam by chtěli podnik posunout a co v oboru změnit.

„Hlavně chceme, **aby se o pohřebnictví víc mluvilo, aby kolem toho nebylo takové tabu a lidé věděli co čekat a neměli ze zařizování nepříjemné zážitky,**“ říká Gabriela s tím, že se mnohdy stane, že někdo zemře, pozůstalí musí během pár dnů vypravit pohřeb a vůbec netuší jak na to. Toho občas některé pohřební služby zneužívají.

„Když člověk o někoho blízkého přijde, **tak vůbec nemá sílu se na pohřební službě proti někomu ohradit, nenechat se do něčeho vmanipulovat. Později lidé třeba přiznají, že to bylo hrozné, ale byl to tak nepříjemný zážitek, že už to chtějí mít za sebou a nechtějí se k tomu vracet. Proto je potřeba, aby věděli předem, o co si smí říct, na čem můžou trvat,**“ radí Gabriela a její bratr dodává: „**Nespokojená rodina často nenahlásí nic ani pohřební službě, ani na úřady. Ta daná pohřební služba se ale pak tak chová dál a nemá žádnou motivaci se nad sebou zamyslet a polepšit se. To je špatně.**“

Díky neinformovanosti mají lidé navíc dojem, že musí dělat pohřeb určitým pevně daným způsobem, což není pravda. „**Nemusí to být jako podle předlohy, že jde smuteční průvod, hraje pohřební hudba, všechno je v černé,**“ říká Jan.

Rozloučení se naopak dá prý realizovat v prostředí, kde se rodina či zesnulý cítili dobře. Například v lese, na zahradě, výběr je jen na pozůstalých. Je možné třeba i hrát na kytaru či zpívat. „Pokaždé se při sjednávání pohřbu snažíme s každou rodinou přijít na to, co by pro ně bylo nejlepší. Je to jen na nich, jaké rozloučení si budou přát vypravit,“

uzavírá Jan s tím, **že si pozůstalí musí uvědomit, že tu je pohřební služba pro ně, a ne naopak.**